

A. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Prezentowany plan pracy jest sumą merytorycznych wniosków sformułowanych w wyniku analizy:

- dotychczasowej działalności PIP;
- uwag i zaleceń Rady Ochrony Pracy oraz komisji sejmowych (zwłaszcza Komisji do Spraw Kontroli Państwowej);
- propozycji zgłoszonych przez związki zawodowe i organizacje pracodawców, ministerstwa i urzędy centralne, organa nadzoru i kontroli warunków pracy oraz inne instytucje zajmujące się problematyką ochrony pracy, w tym placówki naukowo-badawcze (w szczególności Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy).

Opracowując *Program*, uwzględniono również wnioski wynikające z *Oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2009 r.* przygotowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, a także wskazania *wspólnotowej strategii na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2007 - 2012.*

Plan działań Państwowej Inspekcji Pracy na 2011 rok przewiduje przeprowadzenie ok. **88 tys. kontroli**, spośród których 13% zostanie przeznaczonych na wykonanie niżej przedstawionego **planu zadań koordynowanych centralnie** (tj. przez Główny Inspektorat Pracy). Będzie on realizowany według jednolitych zasad, co umożliwi uzyskanie porównywalnych danych, służących określeniu dalszych niezbędnych działań w konkretnych obszarach ochrony pracy.

Zakłada się, że podobnie jak w latach poprzednich, przynajmniej 30% ogółu kontroli poświęconych zostanie rozpatrywaniu **skarg pracowniczych** i także przynajmniej 30% - realizacji różnorodnych **zadań wynikających bezpośrednio z przepisów ustawowych** (zadania te zostały omówione w dalszej części *Programu*, a szczegółowo wymienia je Załącznik nr 1). Na realizację **zadań własnych, związanych ze specyfiką regionalną**, okręgowe inspektoraty pracy będą mogły zatem przeznaczyć ok. 1/4 ogółu kontroli.

Przyjęto ponadto, że w 2011 roku różnorodnymi **działaniami prewencyjnymi objętych zostanie łącznie ponad 100 tys. podmiotów** – pracodawców, przedsiębiorców (w rozumieniu art. 13 ustawy o PIP), rolników indywidualnych, pracowników młodocianych, studentów i uczniów, przedstawicieli organizacji pracodawców, związków zawodowych, organów samorządu terytorialnego i innych podmiotów, w tym ok. 1/3 – w ramach przedsięwzięć prewencyjnych koordynowanych centralnie, tj. przez Główny Inspektorat Pracy.

Podstawową przesłanką realizacji zadań prewencyjno – kontrolnych jest **poprawa stanu bezpieczeństwa pracy**, wyrażająca się w szczególności **obniżeniem wskaźnika wypadków przy pracy** (zgodnie z założeniami *wspólnotowej strategii na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy, wskaźnik ten powinien w latach 2007 – 2012 zmniejszyć się o 25%*), a także uzyskanie wyraźnej – potwierdzonej rekontrolami – **poprawy stanu praworządności** w stosunkach pracy.

Cele te powinny być zrealizowane w szczególności poprzez:

- właściwe wykonanie zadań prewencyjno-kontrolnych przewidzianych w **harmonogramie centralnym**;
- umiejętny dobór i realizację **własnych zadań** wynikających ze specyfiki lokalnej i potrzeb w sferze ochrony pracy na terenie województwa;
- optymalne wykorzystanie wszystkich dostępnych środków prawnych w trakcie **kontroli rutynowych**, związanych zwłaszcza z realizacją zadań określonych w Załączniku nr 1;
- **konsekwentne rekontrole** u pracodawców dopuszczających się naruszeń prawa i nie wykazujących się odpowiednimi działaniami na rzecz poprawy poziomu ochrony zdrowia pracowników i przestrzegania ich uprawnień.

B. PROGRAM DŁUGOFALOWY – ZADANIA PREWENCYJNO-KONTROLNE na lata 2010-2012

Wieloletni program działania PIP uwzględni **następujące zadania:**

I. Budownictwo:

1. Kontrole prac budowlanych i rozbiórkowych

2. Kontrole dot. budowy i remontów dróg

Przedmiotem kontroli będą wszystkie zagrożenia występujące na terenie budowy, ze szczególnym uwzględnieniem prac na wysokości i prac ziemnych, które generują największe zagrożenia wypadkowe.

Kontrolami objęte zostaną w szczególności małe przedsiębiorstwa, w których występują największe problemy w sferze bezpieczeństwa pracy. Kontrole będą konsekwentnie powtarzane u pracodawców lekceważących obowiązek zapewnienia bezpiecznych warunków pracy.

Równoległe prowadzony będzie przez okręgowe inspektoraty pracy monitoring bardzo dużych inwestycji, na których mogą wystąpić istotne zagrożenia życia lub zdrowia pracowników.

3. Nadzór inwestycji związanych z EURO 2012

Nadzorowane będą wytypowane inwestycje realizowane w związku z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej w roku 2012, a w szczególności:

- wymienione w rozporządzeniu w sprawie wykazu przedsięwzięć EURO 2012;
- związane z budową i/lub przebudową obiektów – centrów pobytowych i treningowych.

4. Kampania informacyjno – prewencyjna w budownictwie

Kontynuowana będzie (rozpoczęta w 2009 r.) kampania informacyjno-prewencyjna Państwowej Inspekcji Pracy „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie – upadki, poślizgnięcia”. Tak jak w poprzednich latach, poświęcona ona będzie zwiększeniu świadomości zagrożeń zawodowych w budownictwie oraz wiedzy na

temat środków zapobiegających wypadkom przy pracy. Szczególny nacisk położony zostanie na sprawy właściwego przygotowania pracowników do bezpiecznego wykonywania pracy. Działania w ramach kampanii będą polegały na inspirowaniu pracodawców i przedsiębiorców budowlanych do rzetelnego spełniania obowiązków w zakresie ogólnej organizacji pracy oraz nadzoru nad wykonywaną pracą, w szczególności w zakresie właściwego używania przez pracowników skutecznych środków ochrony.

II. Transport drogowy

1. Kontrole czasu prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku kierowców

Państwowa Inspekcja Pracy uczestniczy w realizacji ***Krajowej Strategii Kontroli przepisów w zakresie czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców.***

Strategia realizowana jest przez organy uprawnione do kontroli w tym zakresie, tj. Inspekcję Transportu Drogowego, Policję, Straż Graniczną, Służbę Celną i PIP.

Realizacja zadań objętych *Strategią* podlega obowiązkowi sprawozdawczemu do Komisji Europejskiej w cyklach dwuletnich. Państwowa Inspekcja Pracy obowiązana jest na podstawie wyników przeprowadzonych kontroli przekazywać do Głównego Inspektora Transportu Drogowego dane będące częścią składową ww. sprawozdania.

Statystyki PIP wskazują na znaczną skalę problemu łamania przepisów o czasie pracy przez firmy zajmujące się transportem drogowym, co może prowadzić do tragicznych w skutkach wypadków z udziałem prowadzących pojazdy, pasażerów i innych użytkowników dróg. Kontrole czasu pracy w transporcie drogowym, stanowiące bardzo ważny element prewencji wypadkowej, obejmą w szczególności przestrzeganie przepisów dotyczących czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców.

Mając na uwadze poprawę stanu praworządności, PIP będzie w 2011 r. prowadzić kontrole w zakładach branży transportowej, wspierając je działaniami o charakterze edukacyjno-szkoleniowym.

W związku z realizacją powyższego zadania konieczne będą:

- specjalistyczne szkolenia doskonalące – dla inspektorów pracy;
- szkolenia doskonalące w zakresie obsługi oprogramowania do rejestracji i analizy danych z tachografu.

Ponadto, ze względu na wprowadzenie odrębnych procedur postępowania dotyczących:

- wydawania decyzji administracyjnych nakładających karę pieniężną za naruszenia przepisów w zakresie czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców,
- udzielania ulg w spłacie zobowiązań, w szczególności rozkładania kar na raty,
- egzekucji administracyjnej należności z tytułu kar pieniężnych nakładanych na podstawie ustawy o transporcie drogowym w trybie przewidzianym dla należności pieniężnych,

konieczne jest zwiększenie w Urzędzie liczby osób zajmujących się problematyką odwołań od decyzji oraz egzekucji administracyjnej, a także przeszkolenie zarówno tych osób, jak i inspektorów prowadzących kontrole.

2. Kampania prewencyjna: czas pracy a wypadki drogowe

Podstawowy cel kampanii to ograniczenie wypadków komunikacyjnych związanych z naruszeniem przepisów o czasie pracy, przez:

- upowszechnianie wyników analizy okoliczności i przyczyn wypadków komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn dotyczących pracodawców,
- uświadamianie pracodawcom konsekwencji prawnych i ekonomicznych wypadków komunikacyjnych, będących skutkiem naruszania przepisów o czasie pracy.

Kluczowymi elementami kampanii są szkolenia dla przedstawicieli pracodawców i przedsiębiorców prowadzących działalność w branży transportowej, a także akcja informacyjna oparta na współdziałaniu wszystkich partnerów kampanii. Szczególna uwaga zwrócona zostanie na uwzględnianie czynników psychospołecznych w ocenie ryzyka zawodowego kierowców.

III. Wzmóżony nadzór

Kontynuowany będzie **wzmóżony nadzór** nad wybraną grupą zakładów charakteryzujących się największym nasileniem zagrożeń zawodowych. Działania kontrolne (a także doradcze, informacyjne, promocyjne) w tych zakładach nakierowane będą na likwidację (lub przynajmniej znaczne ograniczenie) występujących zagrożeń w dłuższym przedziale czasowym. Do wzmóżonego nadzoru typowane są zakłady różnych branż, w których szczególnie duże ryzyko zawodowe wyraża się wysokimi przekroczeniami norm czynników szkodliwych dla zdrowia, znaczną liczbą chorób zawodowych oraz wysokimi wskaźnikami wypadkowości.

Wzmóżonym nadzorem (wyrażającym się m.in. zwiększoną częstotliwością wizyt inspektora pracy w zakładzie) objęte zostaną firmy wytypowane przez poszczególne okręgowe inspektoraty pracy.

C. PROGRAM ROCZNY – ZADANIA PREWENCYJNO-KONTROLNE na rok 2011
--

I. Placówki ochrony zdrowia – kontrole wybranych zagadnień prawa pracy

Do PIP napływa wciąż wiele skarg odnośnie nieprawidłowości w zakresie przestrzegania prawa pracy w placówkach ochrony zdrowia. W szczególności dotyczy to zgodności charakteru świadczonej pracy z rodzajem zawartej umowy, czasu pracy (w tym odpoczynku dobowego i tygodniowego), wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, urlopów wypoczynkowych.

Kontrolami objęte zostaną publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

II. Czas pracy

1. Kontrole zakładów różnych branż

2. Kontrole czasu pracy kierowców wykonujących przewozy regularne do 50 km

Regulacje dotyczące czasu pracy stanowią szczególnie trudny obszar unormowań prawnych. Budzą wiele wątpliwości interpretacyjnych związanych z ich stosowaniem w praktyce. Jednocześnie przepisy o czasie pracy stanowią istotny element treści stosunku pracy. Gwarantują bezpieczeństwo pracy poprzez określenie dopuszczalnej liczby godzin pracy oraz zapewnienie prawa do odpoczynku.

Z tego względu PIP podejmuje działania mające na celu ciągle monitorowanie tego obszaru prawnego. Dodatkowo w 2011 r. zaplanowano kontrole czasu pracy kierowców w zakładach komunikacji miejskiej (przewozy regularne do 50 km). Podstawą doboru zakładów do kontroli będzie analiza dotychczasowych wyników nadzoru PIP w tym obszarze, a także sygnałów zawartych w skargach pracowniczych.

III. Energetyka

1. Kontrole zakładów wchodzących w skład Spółki PKP Energetyka

Z docierających do PIP sygnałów wynika, że w zakładach Spółki nie są przestrzegane przepisy bhp w zakresie organizacji bezpiecznej pracy przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych; tymczasem prace te zaliczane są do prac w warunkach szczególnego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzkiego.

2. Kontrole elektrowni i elektrociepłowni współpalających biomasę i węgiel

Kontrole obejmują w szczególności ocenę stanu ochrony przeciwwybuchowej w związku z prowadzeniem współpalania biomasy i węgla.

IV. Zarządzanie bezpieczeństwem pracy w zakładach, w których występuje duże nasilenie wypadków przy pracy

1. Kontrole

W toku kontroli inspektorzy ocenią przestrzeganie przez pracodawców przepisów i zasad dotyczących oceny ryzyka zawodowego oraz podejmowanie

środków profilaktycznych zmniejszających *ryzyko*, w aspekcie wypadków przy pracy, które miały miejsce w zakładzie.

Do kontroli wybierane będą zakłady, w których miały miejsce wypadki przy pracy, przy czym szczególna uwaga zwrócona zostanie na firmy, w których zdarzenia wypadkowe wykazują cechy powtarzalności.

Dokładnej analizie poddana będzie zakładowa dokumentacja dot. ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz dokumentacja oceny ryzyka zawodowego opracowana dla zadań, przy których doszło do zdarzenia wypadkowego.

2. Program prewencyjny

Program prewencyjny adresowany jest do pracodawców – właścicieli małych firm, które typowane będą do programu na podstawie baz danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (udostępnionych PIP na mocy zawartego porozumienia). Program obejmuje warsztaty i szkolenia dla pracodawców poświęcone zarządzaniu bezpieczeństwem pracy i ochroną zdrowia, które jest skutecznym narzędziem trwałej poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy. Szczególna uwaga zwrócona zostanie na zaangażowanie pracodawców w prawidłowe przygotowanie pracowników do bezpiecznego wykonywania pracy, stosowanie środków zapobiegających wypadkom przy pracy oraz sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad wykonywaną pracą ze strony kierownictwa średniego szczebla.

V. Działania kontrolno – prewencyjne w wybranych zakładach branży naftowej

1. Kontrole

Celem kontroli – stanowiących kontynuację działań rozpoczętych w 2010 r. - będzie sprawdzenie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz eliminacja stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień, prowadząca do podniesienia poziomu bezpieczeństwa pracy w ww. zakładach.

Działaniami PIP objęte zostaną (wg kryteriów Dyrektywy Seveso II, szczegółowo określonych w *rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których*

znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej) Zakłady Dużego Ryzyka (ZDR) i Zakłady Zwiększonego Ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, tj. bazy paliw płynnych i bazy surowcowe ropy naftowej.

2. Działania prewencyjne

Celem działań prewencyjnych jest stymulacja przedsiębiorstw branży naftowej do systematycznej poprawy bezpieczeństwa. Opracowana w tym celu wspólnie z przedstawicielami przemysłu naftowego i innymi organami nadzoru nad warunkami pracy - lista kontrolna ma być narzędziem służącym zarówno zakładom pracy, jak i organom nadzoru nad warunkami pracy do prowadzenia samokontroli i kontroli. Przedsiębiorcy, dokonując samokontroli, będą mieli sposobność zidentyfikowania i usunięcia nieprawidłowości jeszcze przed pojawieniem się organów kontrolnych. W pierwszym etapie lista kontrolna posłuży zatem do dokonania samokontroli przez poszczególnych przedsiębiorców sektora naftowego. W drugim etapie – będzie narzędziem inspektorów pracy do przeprowadzenia działań kontrolno-prewencyjnych w wytypowanej grupie przedsiębiorców.

We współpracy z wybranymi zakładami branży naftowej zostaną przygotowane filmy szkoleniowe, które będą następnie nieodpłatnie udostępniane wszystkim przedsiębiorstwom branży, w celu popularyzacji wiedzy o zagrożeniach i sposobach zapobiegania im – budowania kultury bezpieczeństwa pracy w przedsiębiorstwie.

VI. Wymagania zasadnicze i minimalne

1. Kontrole spełniania wymagań minimalnych i zasadniczych dla maszyn do obróbki plastycznej metali

Kontrole będą przeprowadzone w zakładach branży metalowej, w których użytkowane są maszyny do obróbki plastycznej metali (produkcja agd i rtv, pokryć dachowych, przemysł motoryzacyjny, produkcja maszyn rolniczych, produkcja maszyn budowlanych). Jest to grupa maszyn stwarzających wysokie ryzyko zawodowe (wypadki śmiertelne i ciężkie).

2. Kontrole spełniania wymagań zasadniczych dla prostych zbiorników ciśnieniowych

Proste zbiorniki ciśnieniowe kontrolowane będą, w ramach działań koordynowanych centralnie, po raz pierwszy. Kontrolami objęte zostaną zakłady: produkcyjne, usługowe, transportowe, w których użytkowane są takie zbiorniki (m.in.: agregaty sprężarkowe, wolnostojące zbiorniki ze sprężonym powietrzem, chłodnice powietrza, zbiorniki pneumatycznego układu hamulcowego). Dodatkowo będą kontrolowane podzespoły współpracujące z prostymi zbiornikami: w agregatach sprężarkowych – urządzenia mechaniczne podlegające dyrektywie maszynowej; we wszystkich prostych zbiornikach ciśnieniowych – zawory bezpieczeństwa podlegające dyrektywie ciśnieniowej.

3. Kontrole spełniania wymagań zasadniczych dla środków ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości

Na zwiększające się zapotrzebowanie na środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed upadkiem z wysokości wpływ ma duża liczba prowadzonych inwestycji budowlanych i prac remontowych. Ponieważ środki te chronią pracowników przed poważnymi zagrożeniami wypadkowymi, powinny być bezwzględnie bezpieczne. Celem kontroli realizowanych w ramach nadzoru rynku jest wyeliminowanie niezgodności tej grupy wyrobów z zasadniczymi wymaganiami określonymi w przepisach.

4. Działania prewencyjne wspomagające kontrole w zakresie wymagań zasadniczych i minimalnych dot. maszyn do obróbki plastycznej

Zasadniczym celem programu jest zapewnienie bezpieczeństwa pracy na stanowiskach pracy wyposażonych w maszyny do obróbki plastycznej. Szkolenia, upowszechniające wiedzę o sposobach spełniania wymagań minimalnych w tym zakresie, powinny służyć podejmowaniu przez zaangażowane podmioty działań dostosowujących użytkowane maszyny do tych wymagań. Program jest spójny z europejską kampanią informacyjną „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”, w ramach której zwraca się szczególną uwagę na znaczenie i wpływ jakości obsługi technicznej i napraw maszyn na kwestie bezpieczeństwa pracy.

VII. Kontrole amoniakalnych instalacji chłodniczych

Kontrolami objęte zostaną przedsiębiorstwa, które nie zostały zakwalifikowane jako zakłady zwiększonego, czy dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zakres przedmiotowy kontroli obejmie w szczególności problemy związane z obecnością amoniaku, zwłaszcza w aspekcie zagrożenia awarią.

VIII. Kontrole stanowisk pracy, na których występują atmosfery wybuchowe

- 1. Na stacjach paliw płynnych i autogazu**
- 2. W zakładach produkujących wyroby z włókien poliestrowo – szklanych**
- 3. W zakładach różnych branż**

Kontrole ukierunkowane zostaną na kluczowe zagrożenia wynikające z występowania atmosfer wybuchowych. Na poziom bezpieczeństwa w zakładach różnych branż, gdzie istnieje zagrożenie wybuchem, składa się cały wachlarz uwarunkowań, w tym związanych z wprowadzaniem nowych technologii, a także przemianami własnościowo – organizacyjnymi w ostatnich latach. Dotychczasowe rutynowe kontrole wykazały szereg naruszeń przepisów technicznego bezpieczeństwa pracy dotyczących stanowisk pracy, na których występują atmosfery wybuchowe.

IX. Kontrole stacji paliw płynnych i autogazu

Wieloletnie doświadczenia PIP wskazują, że stan przestrzegania przepisów bhp w tych placówkach jest niezadowalający. Stacje paliw płynnych i autogazu są ostatnim ogniwem szeroko rozumianego przemysłu naftowego, który ze względu na różnorodność występujących zagrożeń i wagę potencjalnych skutków ich aktywizacji ma dla PIP znaczenie priorytetowe. W przypadku stacji paliw płynnych i autogazu znaczenie ma także liczba osób narażonych na ewentualne skutki tych zagrożeń - narażeni są zarówno pracownicy, jak i osoby postronne.

X. Kontrole prac przy pozyskiwaniu, zrywce i transporcie drewna

W zakładach tej branży od lat utrzymuje się wysoki poziom zagrożeń wypadkowych i chorobowych. W ramach realizacji tematu inspektorzy PIP dokonają kompleksowej oceny stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym przepisów bhp w procesie pozyskiwania drewna, z uwzględnieniem poprawności doboru stosowanych przez pracowników środków ochrony indywidualnej. Wynikająca z kontroli ocena dotyczyć będzie poszczególnych etapów procesu technologicznego, tj.: zlecenia jego wykonania i nadzoru nad prawidłowym jego przebiegiem (pozyskiwania surowca, jego zrywki, składowania oraz wywozu z lasu).

XI. Korporacje (w tym banki) – stres i inne czynniki psychospołeczne w środowisku pracy

Celem programu informacyjno-prewencyjnego dotyczącego zakładów o budowie korporacyjnej (takich jak np. banki) jest ograniczenie wpływu stresu i innych czynników psychospołecznych, które występują w procesach pracy. Realizacja programu polegać będzie na:

- upowszechnieniu wśród pracodawców i pracowników korporacji wiedzy o źródłach stresu i innych czynnikach psychospołecznych oraz ich związku ze zdrowiem psychofizycznym, a także o najlepszych praktykach w zakresie zapobiegania negatywnym skutkom tych czynników,
- merytorycznej pomocy zakładom, wchodzącym w skład korporacji, w zakresie przeprowadzania szczegółowych ocen stresogenności pracy, usprawnienia zarządzania zespołami pracowników oraz umiejętności radzenia sobie ze stresem.

XII. Program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”

Zintensyfikowane zostaną działania na rzecz **edukacji młodzieży szkolnej i akademickiej** w zakresie podstaw prawa pracy, w tym przepisów bhp. Kontynuowany będzie program edukacyjny dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych (realizowany od 2006 roku we współpracy z CIOP-PIB). W 2011 roku zwiększymy zasięg tego programu. Przewidujemy współpracę ze szkołami wyższymi, w szczególności uczelniami technicznymi, m.in. poprzez organizację „dni

bezpieczeństwa pracy” i przekazanie największym uczelniom w Polsce pakietu pomocy edukacyjnych dot. zagadnień prawa pracy, w tym bezpieczeństwa pracy (ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia oceny ryzyka zawodowego i zarządzania bezpieczeństwem w prewencji wypadków przy pracy) – do wykorzystania przez wykładowców przedmiotów kierunkowych.

XIII. Program informacyjno-promocyjny – „Ochrona pracy w rolnictwie indywidualnym”

Działania z zakresu prewencji wypadkowej w postaci doradztwa, informacji i promocji zasad bezpiecznej pracy, adresowane do **rolników indywidualnych** w 2011 roku, będą realizowane we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz innymi podmiotami – sygnatariuszami porozumienia z Państwową Inspekcją Pracy. W przedsięwzięciach popularyzatorskich wykorzystane zostaną materiały pozyskane dzięki współpracy z inspekcjami europejskimi, po zaadaptowaniu ich do realiów i warunków polskiego rolnictwa.

XIV. Program prewencyjny „Zdobądź Dyplom PIP”

Celem programu, adresowanego do mikroprzedsiębiorstw (czyli firm zatrudniających do 9 osób), jest ułatwienie pracodawcom dostosowania zakładu do obowiązujących przepisów bhp – poprzez udostępnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz bieżącą merytoryczną pomoc ze strony inspekcji. Przez cały czas realizacji programu pracodawcy będą korzystać z eksperckiej pomocy inspektorów pracy, udzielających im praktycznych wskazówek i porad.

XV. Konkursy promujące pożądane postawy w zakresie ochrony pracy

- „**Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej**” (prowadzony na szczeblu OIP oraz centralnym - przez Główny Inspektorat Pracy);
- „**Bezpieczna piekarnia**” (realizowany na szczeblu centralnym w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem „Międzynarodowe Targi Chleba”);

- **„Najaktywniejszy zakładowy społeczny inspektor pracy”** (organizowany na szczeblu OIP);
- **„Konkurs dla pracowników młodocianych”** (realizowany na szczeblu centralnym w ramach współpracy ze Związkiem Rzemiosła Polskiego);
- **„Bezpieczna budowa”** (organizowany na szczeblu OIP);
- **„Bezpieczne gospodarstwo rolne”** (realizowany na szczeblu OIP oraz centralnym w ramach współpracy z KRUS);
- **„Bezpieczne lato”** (realizowany na szczeblu OIP w ramach współpracy z ZHP).

XVI. Kampania informacyjna „Poznaj swoje prawa w pracy”

Państwowa Inspekcja Pracy nie ma możliwości kadrowych, by dotrzeć do setek tysięcy działających w kraju przedsiębiorstw. Niski poziom wiedzy na temat praw i obowiązków w pracy, zasad zawierania i rozwiązywania stosunku pracy, rozliczania czasu pracy, urlopów, uprawnień związanych z rodzicielstwem, zakazu dyskryminacji, a także obowiązków pracodawcy w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przekłada się bezpośrednio na niską kulturę organizacyjną i niską kulturę bezpieczeństwa, w szczególności w najmniejszych zakładach pracy, najliczniej reprezentowanych na rynku polskim (firmy o zatrudnieniu mniejszym niż 50 osób stanowią ponad 90% ogółu zakładów w kraju).

Założeniem kampanii jest dotarcie do grupy co najmniej 50% osób zatrudnionych w gospodarce narodowej na podstawie umowy o pracę (czyli do przeszło 6 mln osób). PIP podejmie działania mające na celu zaangażowanie szerokiej grupy patronów medialnych i partnerów społecznych celem wsparcia przez nich kampanii.

XVII. Program informacyjny „Ergonomia stanowisk pracy”

Głównym celem programu jest zapobieganie schorzeniom mięśniowo-szkieletowym pracowników wykonujących pracę przy wykorzystaniu komputerów osobistych, w szczególności komputerów przenośnych. Urządzenia przenośne (laptopy, palmtopy) wykorzystywane do edycji tekstów, korespondencji

elektronicznej, a nawet innych zadań specjalistycznych nie są przystosowane do wykonywania pracy w sposób stały – nie gwarantują ergonomicznej pozycji użytkownikowi. Program informacyjny skoncentrowany będzie na uświadomieniu pracownikom i pracodawcom zagrożeń związanych z pracą przy komputerach oraz, w dalszej perspektywie, doprowadzeniu do trwałej zmiany nawyków pracy (organizacji stanowisk pracy i sposobu jej wykonywania), a także uwzględnieniu w codziennej pracy niezbędnej profilaktyki zdrowotnej (przerwy od pracy, ćwiczenia rozluźniające i relaksacyjne). Program będzie realizowany przez Główny Inspektorat Pracy, bez angażowania okręgowych inspektoratów pracy.

Inne stałe działania w zakresie promocji ochrony pracy obejmują publikację i dystrybucję **wydawnictw** (ponad 50 tytułów dot. zagadnień prawa pracy, w szczególności przepisów bezpieczeństwa i „dobrych praktyk” służących ograniczaniu i eliminacji zagrożeń zawodowych), promocję ochrony pracy podczas **targów, wystaw i seminariów** tematycznych, a także informowanie i popularyzację za pośrednictwem **strony internetowej** Głównego Inspektoratu Pracy i okręgowych inspektoratów pracy.

Ponadto Główny Inspektor Pracy przyzna w 2011 r.:

- Nagrodę im. H. Kraheleskiej,
- Nagrodę dla dziennikarzy,
- Nagrody związane z Targami „Sawo”.

* * *

W 2011 r. PIP realizować będzie również wiele innych zadań, wynikających bezpośrednio z przepisów ustawowych. Dotyczą one m.in.:

- analizowania okoliczności i przyczyn **wypadków przy pracy** (w tym przede wszystkim wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych);
- oceny **zgodności wykonania obiektu** z projektem budowlanym;
- szkolenia **rzeczników** ds. bezpieczeństwa i higieny pracy i wydawania im stosownych uprawnień;

- wydawania i cofania **zezwoleń na wykonywanie pracy lub innego zajęcia zarobkowego przez dziecko** do ukończenia 16 roku życia, na rzecz podmiotu prowadzącego działalność kulturalną, artystyczną, sportową lub reklamową;
- kontroli przestrzegania przepisów ustawy o **organizmach genetycznie zmodyfikowanych** oraz przekazywania informacji o stwierdzonych zagrożeniach;
- kontroli przestrzegania przepisów ustawy o **produktach biobójczych**;
- oceny prawidłowości informacji – składanych do ZUS przez pracodawców – zawierających dane dla ustalenia **składki na ubezpieczenie wypadkowe**.

W ramach rutynowej działalności kontrolnej inspektorzy zwrócą uwagę na roboty wykonywane w miejscach ogólnodostępnych, w celu eliminowania **zagrożeń o charakterze publicznym**.

Nadal prowadzone będą kontrole dotyczące **właściwego przygotowania pracowników do pracy** (szkolenia w dziedzinie bhp, badania lekarskie, informowanie pracowników o ryzyku zawodowym).

Przedmiotem częstych, rutynowych kontroli będą także zagadnienia dotyczące:

- **wynagrodzeń** i innych świadczeń ze stosunku pracy,
- uprawnień pracowników związanych z **rodzicielstwem**,
- zatrudniania pracowników **młodocianych**,
- funkcjonowania **służby bhp**,
- **konsultacji** w zakresie bhp oraz komisji bhp.

Działania PIP w roku 2011 obejmą także problematykę wypełniania obowiązków, nałożonych przez **unijne rozporządzenia dotyczące chemikaliów**, tj.:

1. rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH),
2. rozporządzenie CLP - (WE) nr 1272/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006.

Transgraniczny charakter wskazanych przepisów oraz jednolitość formatu sprawozdawczego z działań europejskich inspekcji wiążą się z koniecznością współpracy międzynarodowej PIP w dziedzinie chemikaliów.

Stałego nadzoru i kontroli wymagać będzie nadal przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu **wyrobów zawierających azbest** i ich składowaniu. Kontrole realizowane będą w ramach trzydziestoletniego rządowego *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest*, który obowiązuje od 2002 r. Z uwagi na przewidywane zwiększenie intensywności robót związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, konieczne będzie zwiększenie liczby inspektorów pracy specjalizujących się w tej tematyce.

Kontynuowane będą kontrole przestrzegania przepisów dotyczących zatrudniania **osób niepełnosprawnych**, stanowiących grupę pracowników – obok kobiet i młodocianych – podlegającą szczególnej ochronie.

Państwowa Inspekcja Pracy będzie w szczególności:

- opiniowała warunki pracy osób niepełnosprawnych zatrudnianych w zakładach ubiegających się o status zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej; posiadających *status*, ale tworzących nowe oddziały lub stanowiska dla osób niepełnosprawnych,
- przeprowadzała kontrole w zakładach pracy chronionej i w zakładach aktywności zawodowej,
- opiniowała stanowiska pracy przystosowywane lub wyposażane dla osób niepełnosprawnych przez pracodawców nie posiadających statusu prowadzącego zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej, a ubiegających się o zwrot kosztów związanych z podjętymi działaniami,
- przeprowadzała kontrole warunków pracy osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności zatrudnionych w zakładach nie zapewniających warunków pracy chronionej (otwarty rynek pracy – zatrudnieni poza zpch i zaz) – na podstawie art. 4 ust. 6 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- przeprowadzała kontrole warunków pracy osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności zatrudnionych w zakładach nie zapewniających warunków pracy chronionej, których

stanowiska pracy nie podlegały ocenie PIP w roku kontrolnym na podstawie art. 26 ust. 6 i art. 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

Z dniem 1 stycznia 2010 r. na PIP nałożono nowe zadania wynikające z ustawy o emeryturach pomostowych. Z tego względu w 2011 r. kontynuowane będą kontrole związane z problematyką prac wykonywanych **w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze**. W świetle wspomnianych regulacji, organy inspekcji są właściwe do kontroli w tym zakresie i uprawnione w szczególności do nakazania pracodawcy, by umieścić pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Inspekcja będzie także realizować zadania związane z funkcjonowaniem tzw. **ustawy antykryzysowej**, zarówno poprzez prowadzenie kontroli w tym zakresie, jak również gromadzenie kopii porozumień o wprowadzeniu przedłużonego okresu rozliczeniowego oraz zaświadczeń potwierdzających spełnienie przez przedsiębiorcę warunków pozwalających na uzyskanie statusu *przedsiębiorcy w przejściowych trudnościach finansowych*.

Kontynuowane będą kontrole **placówek handlowych** (w tym wielkopowierzchniowych), ze szczególnym zwróceniem uwagi na ocenę stanu przestrzegania prawa pracy w tych sklepach, których pracownicy w poprzednich latach zgłaszali do PIP skargi.

Przewiduje się także prowadzenie kontroli na wniosek struktur związkowych oraz innych podmiotów zainteresowanych problematyką ochrony pracy. W związku ze zgłoszonym wnioskiem, PIP skontroluje m.in. **urzędy skarbowe** w celu zbadania, w jakim stopniu przestrzegane są w nich obowiązujące przepisy prawa pracy.

W 2011 r. będą kontynuowane podstawowe działania z zakresu kontroli **legalności zatrudnienia**, polegające na:

1. Kontroli legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej **obywateli polskich** oraz kontroli przestrzegania obowiązku:

- informowania powiatowych urzędów pracy przez bezrobotnych o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności,
 - opłacania składek na Fundusz Pracy;
2. Kontroli legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez **cudzoziemców**;
 3. Kontroli przestrzegania przez **agencje zatrudnienia** przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
 4. Ściganiu **wykroczeń**, o których mowa w art. 119-123 *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zm.).

Kontrole będą prowadzone w wytypowanych podmiotach należących do branż, w których przewidywana jest największa skala i ryzyko występowania nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudnienia. W szczególności są to transport i składowanie, hotele i restauracje, budownictwo (w tym drogownictwo), handel oraz rolnictwo.

Przy typowaniu podmiotów do kontroli szczególna uwaga zwrócona zostanie na podmioty zatrudniające małą liczbę pracowników lub np. wyłącznie osoby na podstawie umów cywilnoprawnych. W tych podmiotach najczęściej dochodzi bowiem do naruszeń przepisów w zakresie legalności zatrudnienia. Ponadto w ramach kontroli z zakresu legalności zatrudnienia weryfikowana będzie zasadność zawierania umów cywilnoprawnych, w kontekście faktycznego charakteru i warunków wykonywania pracy – w szczególności w rolnictwie i budownictwie.

Kontrole legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców realizowane będą podczas każdej kontroli podmiotu, który powierza wykonywanie pracy cudzoziemcom i obejmą wszystkich cudzoziemców, niezależnie od tego, czy dotyczy ich obowiązek uzyskania zezwolenia na pracę, czy też są zwolnieni z tego obowiązku. Kontrole planowane – związane z uzyskaną informacją o nielegalnym zatrudnieniu cudzoziemców – prowadzone będą, zależnie od okoliczności, wraz z innymi organami, przede wszystkim z funkcjonariuszami Straży Granicznej lub Policji.

Zwiększenie efektywności i skuteczności działań kontrolnych w zakresie legalności zatrudnienia wymagać będzie:

- rozwijania współpracy z **organami Policji**, w szczególności – prowadzenia kontroli w asyście funkcjonariuszy Policji w sytuacjach, w których istnieje ryzyko

- narażenia kontrolujących na niebezpieczeństwo oraz w przypadku kontroli na rozległych terenach (budowy, roboty drogowe, roboty polowe);
- ścisłego współdziałania z **jednostkami organizacyjnymi Straży Granicznej** – w zakresie przekazywania informacji o naruszeniu przepisów dotyczących cudzoziemców; podnoszenia kwalifikacji zawodowych inspektorów pracy i funkcjonariuszy SG (organizowanie kursów i szkoleń, wymiana wykładowców), a przede wszystkim – podejmowania wspólnych kontroli w przypadkach uzyskania informacji o nielegalnym zatrudnieniu cudzoziemców;
 - kontynuowania współpracy z **powiatowymi urzędami pracy** oraz **jednostkami organizacyjnymi ZUS** w zakresie przepływu informacji; wdrożenia wypracowanych procedur korzystania przez inspektorów pracy z danych zgromadzonych przez ZUS na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek (kierowanie przez organy PIP wniosków o udostępnienie tych danych w formie elektronicznej, za pośrednictwem Elektronicznego Urzędu Podawczego ZUS);
 - wspomagania kontroli działaniami prewencyjnymi, w celu upowszechniania znajomości przepisów dotyczących legalności zatrudnienia, propagowania korzyści płynących z legalnej pracy oraz uświadamiania negatywnych konsekwencji: pracy „na czarno”, nielegalnego zatrudniania cudzoziemców czy też prowadzenia agencji zatrudnienia z naruszeniem określonych w ustawie obowiązków (wydawnictwa promocyjne, oddziaływanie za pośrednictwem mediów, zwłaszcza lokalnych itp.);
 - bieżącego współdziałania Państwowej Inspekcji Pracy z **właściwymi urzędami państw UE**, w celu eliminowania nieprawidłowości dot. zatrudniania polskich pracowników tymczasowych, korzystających z usług agencji kierujących ich do pracy za granicą;
 - podejmowania działań służących rozwojowi **współpracy transgranicznej**, w tym dot. powołania, w rejonach przygranicznych, centrów informacji (np. w ramach strategii Projektu Bałtyckiego - Baltic Sea Region), z których korzystaliby przedsiębiorcy i pracownicy zainteresowani zagadnieniami warunków pracy, norm czasu pracy, zabezpieczenia socjalnego, wymogów bezpieczeństwa pracy, a także – stworzenia strony internetowej, na której byłyby umieszczane informacje ważne dla pracodawców i pracowników.

W związku z implementacją dyrektywy nr 96/71/WE dotyczącej delegowania pracowników w ramach świadczenia usług, w maju 2005 r. Państwowa Inspekcja Pracy została włączona do systemu wymiany informacji odnoszących się do warunków zatrudnienia pracowników delegowanych do pracy na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej oraz państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależącego do UE.

Realizując zadania **instytucji łącznikowej** (wynikające z implementacji ww. dyrektywy nr 96/71/WE) Państwowa Inspekcja Pracy nadal będzie współpracowała z urzędami państw członkowskich Unii Europejskiej odpowiedzialnymi za nadzór nad warunkami pracy i zatrudnienia pracowników, skierowanych do wykonywania pracy na ich terytorium, na czas określony, przez pracodawcę mającego siedzibę w innym państwie członkowskim. Współpraca ta obejmuje przede wszystkim:

- udzielanie informacji o warunkach zatrudnienia pracowników skierowanych do wykonywania pracy na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na określony czas, przez pracodawcę mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- informowanie o stwierdzonych wykroczeniach przeciwko prawom pracowników skierowanych do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na określony czas, przez pracodawcę mającego siedzibę w państwie będącym członkiem Unii Europejskiej,
- wskazywanie organu nadzoru nad rynkiem pracy, właściwego do udzielania żądanej informacji.

Rozwijane będą kontakty międzynarodowe PIP służące wymianie doświadczeń w dziedzinie delegowania pracowników w ramach świadczenia usług. Przedstawiciel urzędu bierze udział w spotkaniach **Komitecie Ekspertów do spraw delegowania pracowników** oraz w pracach jego *Podgrupy do spraw rozwoju systemu wymiany informacji*. Spotkania Komitetu Ekspertów dają możliwość wyjaśnienia problemów i wątpliwości powstających w trakcie praktycznego stosowania przepisów o delegowaniu pracowników, a także zapoznania się z inicjatywami podejmowanymi w tym zakresie przez Komisję Europejską. Jest to także okazja dla praktyków, by wymienić się doświadczeniami, poznać przedstawicieli innych państw i nawiązać kontakty, które pomogą usprawnić

współpracę administracyjną pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie stosowania Dyrektywy 96/71/WE.

Podgrupa do spraw rozwoju systemu wymiany informacji pracuje nad stworzeniem specjalnego elektronicznego systemu wymiany informacji dla potrzeb Dyrektywy 96/71/WE. Powyższy system ma ułatwić i usprawnić współpracę administracyjną pomiędzy państwami członkowskimi UE/EOG w zakresie problematyki delegowania pracowników w ramach świadczenia usług.

Zakładamy też udział przedstawicieli Urzędu w – pilotowanym przez francuski Krajowy Instytut Pracy, Zatrudnienia i Szkolenia Zawodowego (INTEFP) – **partnerskim projekcie szkolenia dot. stosowania Dyrektywy 96/71/WE** w sprawie delegowania pracowników (po 5 inspektorów pracy z 4-6 państw członkowskich UE) oraz w **europejskim projekcie pn. ICENUW - Współpraca w ramach Europejskiej Sieci przeciwko Pracy Niezadeklarowanej (PROGRESS PROGRAMME)**.

* * *

Zgodnie z ustawową kompetencją, okręgowe inspektoraty PIP prowadzić będą **rejestrację układów zbiorowych pracy**, poprzedzoną badaniem ich zgodności z prawem, w celu wyeliminowania układów zawierających postanowienia mniej korzystne od powszechnie obowiązujących.

Rejestrowane będą także w okręgowych inspektoratach pracy **spory zbiorowe** oraz analizowane ich przyczyny, pod kątem możliwości podjęcia przez PIP ustawowych działań.

Nadal świadczone będzie wszystkim zainteresowanym **bezpłatne poradnictwo prawne**. W ostatnich latach specjaliści PIP udzielali rocznie ponad 1 mln porad – pracownikom, pracodawcom, związkom zawodowym i innym podmiotom.

Z myślą o doskonaleniu prawodawstwa pracy, prowadzona będzie **ocena wybranych aktów prawnych** dot. ochrony pracy, zwłaszcza pod kątem ich skuteczności, ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych oraz stosowania przepisów przez pracodawców zgodnie z intencją ustawodawcy.

Wnioski wykorzystane zostaną w działaniach służących inicjowaniu rozwiązań legislacyjnych oraz przy opiniowaniu projektów aktów prawnych. PIP współpracować będzie w tym zakresie z właściwymi organami i instytucjami.

Co roku ok. 1/3 ogółu kontroli prowadzonych przez PIP wiąże się z badaniem zasadności zgłoszonych **skarg pracowniczych**. Ich liczba wykazuje w ostatnim czasie tendencję wzrostową, co wymaga od PIP wnikliwego monitoringu problemu, zwłaszcza w kontekście zjawiska powtarzających się skarg dotyczących tego samego pracodawcy.

Szczególnym nadzorem ze strony PIP obejmowane będą też firmy, gdzie kolejne kontrole wykazują rażące naruszenia prawa pracy, w tym przepisów bezpieczeństwa pracy.

Kontynuować będziemy formułę **krótkotrwałych kontroli, skoncentrowanych na nieprawidłowościach stwarzających bezpośrednie zagrożenia** dla życia lub zdrowia. Zależnie od potrzeb powtarzane one będą u tego samego pracodawcy w następnych dniach lub tygodniach, w celu wyegzekwowania likwidacji zagrożeń oraz osiągnięcia trwałej poprawy warunków pracy.

W uzasadnionych przypadkach inspektorzy pracy **skorzystają z uprawnienia do wnioskowania o podwyższenie składki** na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek, u którego w czasie dwóch kolejnych kontroli stwierdzono rażące naruszenie przepisów bhp.

*Szczegółowe zestawienie zadań prewencyjno-kontrolnych, przewidzianych do realizacji w 2011 r. w ramach planu koordynowanego centralnie, zawiera **Harmonogram**.*

*W **załączniku nr 1** przedstawiono wykaz tematów realizowanych przez PIP w ramach rutynowej działalności kontrolnej.*

***Załącznik nr 2** zawiera listę zadań własnych okręgowych inspektoratów pracy. Dotyczą one problemów nieujętych w zadaniach koordynowanych centralnie, a mających – według rozpoznania poszczególnych inspektoratów pracy – istotne znaczenie na terenie objętym ich właściwością terytorialną.*

D. WSPÓŁDZIAŁANIE NA RZECZ OCHRONY PRACY

Osiągnięcie trwałej poprawy stanu ochrony pracy uwarunkowane jest ścisłym **współdziałaniem wszystkich organów i instytucji zainteresowanych tą problematyką.**

W 2011 roku Państwowa Inspekcja Pracy będzie współpracować z organami władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, jednostkami samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, organami nadzoru nad warunkami pracy, organizacjami pracodawców i pracowników, placówkami naukowo-badawczymi, środkami masowego przekazu.

Ważny obszar zadań Państwowej Inspekcji Pracy stanowiąc będą w 2011 roku działania **szkoleniowe** mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy na temat prawa pracy oraz bezpieczeństwa technicznego, a także upowszechnianie zagadnień społecznego nadzoru nad warunkami pracy. Szkolenia skierowane będą w szczególności do związków zawodowych i organizacji pracodawców.

Wśród partnerów PIP w działaniach na rzecz ochrony pracy wymienić należy przede wszystkim:

- organy nadzoru i kontroli warunków pracy. Najistotniejsza płaszczyzna współpracy to wzajemne wykorzystanie kadry, posiadanych zasobów informacji i doświadczeń. Przewiduje się, że w roku 2011 przynajmniej o 50% zwiększona zostanie liczba działań kontrolnych realizowanych we współpracy z właściwymi organami;
- ogólnopolskie organizacje pracodawców i związków zawodowych. Z doświadczeń PIP i zagranicznych inspekcji wynika, że dużo większą efektywność przynoszą działania prewencyjne, w tym promujące ochronę pracy, adresowane do struktur organizacyjnych, a nie do pojedynczych pracodawców czy pracobiorców;
- Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy – współpraca dotyczyć będzie m.in. programu edukacyjnego „Kultura bezpieczeństwa” (wykorzystanie materiałów szkoleniowych przygotowanych przez CIOP – PIB), a także promocji i wspomaganie polskich przedsiębiorców

we wdrażaniu systemowych rozwiązań dot. zarządzania bezpieczeństwem pracy;

- Institut Medycyny Pracy w Łodzi – zamierzamy kontynuować współpracę w zakresie promocji ochrony zdrowia w miejscu pracy. Podkreślić należy, że Instytut przekazuje PIP dane, bardzo potrzebne w działalności prewencyjno – kontrolnej inspektorów pracy, dotyczące stwierdzonych chorób zawodowych;
- Institut Medycyny Wsi w Lublinie – współpraca obejmie problematykę bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy rolniczej;
- centralne organy państwa i agendy działające w obszarze rolnictwa, związki, organizacje i stowarzyszenia rolnicze. Przedsięwzięcia te prowadzone będą głównie we współdziałaniu z Sygnatariuszami *Porozumienia w sprawie współpracy na rzecz poprawy stanu bhp w rolnictwie*;
- organy i instytucje zwalczające nielegalną pracę obywateli polskich oraz nielegalną pracę, działalność lub pobyt cudzoziemców na terytorium RP (w szczególności Straż Graniczna i Służba Celna).

Szczegółowe informacje dot. planowanej współpracy PIP z organami mającymi w swoich kompetencjach problematykę legalności zatrudnienia zawarte są w części C.

Konstrukcja Programu działania umożliwi podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych, zgodnie z sygnałami i problemami zgłaszanymi PIP przez organa władzy, w tym Parlamentu i Rządu.

Rozwijane i doskonalone będzie współdziałanie z **Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej**, polegające zwłaszcza na opiniowaniu projektów aktów prawnych, przekazywaniu materiałów o wynikach przeprowadzonych kontroli, a także informacji w zakresie funkcjonowania w praktyce przepisów prawa pracy.

Podobnie jak w latach poprzednich, przedstawiciele PIP wezmą udział – w ramach *dialogu społecznego* - w pracach Zespołów Problemowych Komisji Trójstronnej do Spraw Społeczno-Gospodarczych, poświęconych problematyce przestrzegania uprawnień pracowniczych, bezpieczeństwa pracy, a także projektem legislacyjnym w zakresie ochrony pracy.

Kontynuowana będzie współpraca z **mediami** – zarówno ogólnopolskimi, jak i lokalnymi – które są ważnym sojusznikiem inspekcji w działaniach na rzecz poprawy przestrzegania prawa pracy.

E. DZIAŁALNOŚĆ WEWNĄTRZORGANIZACYJNA

Ofertę szkoleniową dla pracowników PIP w zakresie **doskonalenia zawodowego** – przygotowaną na podstawie rocznego planu uwzględniającego priorytety działania urzędu, a także potrzeby zgłoszone przez jego jednostki organizacyjne – cechuje zróżnicowanie zarówno pod względem form szkolenia, jak i tematyki.

Zakres przedmiotowy obejmie, oprócz zagadnień z dziedziny prawa pracy (w tym bezpieczeństwa i ochrony zdrowia), także problematykę prewencji, promocji, współdziałania z organami nadzoru i partnerami społecznymi oraz np. wiedzę z zakresu psychologii zachowań.

Ustawiczne doskonalenie zawodowe pracowników PIP będzie realizowane, podobnie jak w latach ubiegłych, w ramach:

- szkoleń centralnych, w tym połączonych z możliwością odbycia specjalizacji – dla przedstawicieli wszystkich jednostek organizacyjnych PIP (zdecydowana większość szkoleń zostanie zorganizowana w Ośrodku Szkolenia PIP we Wrocławiu),
- szkoleń wewnętrznych – organizowanych w okręgowych inspektoratach pracy z udziałem, w charakterze wykładowców, między innymi pracowników przeszkolonych uprzednio na szkoleniach „centralnych”,
- narad instruktażowo – szkoleniowych, których zadaniem jest w szczególności rozstrzygnięcie problemów związanych z prowadzeniem kontroli wynikających z rocznego harmonogramu działań kontrolnych i prewencyjnych.

Ponadto pracownicy PIP w celu doskonalenia wiedzy i umiejętności zawodowych, będą uczestniczyli w różnego rodzaju specjalistycznych konferencjach, sympozjach i seminariach związanych tematycznie z zadaniami realizowanymi przez Urząd.

Wzorem lat ubiegłych, przy organizacji szkoleń będzie kontynuowana współpraca (m. in. w zakresie doboru wykładowców i ustalania programów) z instytucjami naukowo-badawczymi, w szczególności z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym, wyższymi uczelniami oraz organami nadzoru, np. Inspekcją Transportu Drogowego, Strażą Graniczną, Urzędem Dozoru Technicznego.

W celu zwiększenia efektywności szkoleń będą stosowane również sprawdzone rozwiązania, polegające na uwzględnianiu w ich programach zajęć praktycznych, w tym wizyt w zakładach pracy i na placach budów oraz na zapewnianiu udziału w szkoleniach, w charakterze wykładowców, przedstawicieli firm specjalizujących się w dostarczaniu produktów i usług służących bezpieczeństwu pracy pracowników.

Szkolenia organizowane centralnie w Ośrodku Szkolenia PIP we Wrocławiu, który z dniem 1 stycznia 2011 r. zostanie włączony w struktury organizacyjne PIP na mocy *ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy* - będą monitorowane między innymi poprzez wizytacje oraz bieżącą analizę ankiet wypełnianych przez uczestników po zakończeniu każdego szkolenia.

Odnotować należy planowane szkolenia w ramach projektu „Akademia Państwowej Inspekcji Pracy” realizowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach (*Program Operacyjny Kapitał Ludzki*). Projekt, którego celem jest usprawnienie i wzmocnienie efektywności funkcjonowania PIP poprzez podniesienie kompetencji zawodowych 1 275 uczestników ww. szkoleń będzie realizowany na terenie kraju w okresie od 1.04. 2011 do 31.03. 2014.

Szkolenia będą realizowane w trzech blokach tematycznych:

- *szkolenia miękkie*, które poprawią jakość świadczonych usług i standardy w zakresie komunikacji,
- *szkolenia specjalistyczne*, stanowiące wsparcie dla działań kontrolno-prewencyjnych, ukierunkowane na poprawę jakości analizowania przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych,
- *szkolenia adresowane* dla kadry kierowniczej, służb finansowych, pracowników komórek kadrowych i administracyjnych oraz pracowników zajmujących się informatyzacją.

* * *

W 2011 r. realizowana będzie część zadań ujętych w **Planie informatyzacji Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2011-2013**. Obejmą one:

- ✓ wybudowanie wortalu - platformy komunikacyjnej z e-usługami dla podmiotów z zewnątrz i pracowników,
- ✓ utrzymanie i rozbudowę sieci WAN PIP oraz modernizację lokalnych sieci teleinformatycznych (LAN),
- ✓ modernizację i rozbudowę zasobów komputerowych oraz zakupy oprogramowania,
- ✓ przygotowanie analityczne do wdrożenia elektronicznego obiegu dokumentów w urzędzie,
- ✓ migrację starej poczty elektronicznej na nową platformę programową,
- ✓ szkolenia informatyczne.

W ramach powyższych działań przewidujemy:

- wybudowanie portalu internetowego (zewnętrznego) dla obywateli i portalu intranetowego (wewnętrznego) dla pracowników PIP,
- zakup/modernizację oprogramowania do obsługi księgowości i kadr,
- zakup oprogramowania systemu informacji prawnej,
- zakup oprogramowania serwera pocztowego (z *klientami*) zawierającego dodatkowe usługi (praca w grupach, kalendarze, komunikator wewnętrzny),
- zakup niezbędnego sprzętu komputerowego: komputerów przenośnych dla inspektorów pracy (w tym także w celu wymiany sprzętu przestarzałego i uszkodzonego w przypadkach, gdy naprawa nie jest opłacalna) oraz serwerów sieciowych (wymiana sprzętu przestarzałego), a także wyposażenie stanowisk graficznych w odpowiedni sprzęt,
- udział w szkoleniach, spotkaniach i konferencjach o tematyce informatycznej.

Ponadto rozbudowywane będzie – o kolejne moduły i funkcje – oprogramowanie „Navigator” służące wspomaganie działalności kontrolno – nadzorczej inspektora pracy, a także przydatne na różnych szczeblach zarządzania Urzędem (oprogramowanie to zostało przygotowane przez specjalistów PIP i wstępnie wdrożone w 2010 r.)

F. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

W 2011 roku Państwowa Inspekcja Pracy będzie realizować dotychczasowe zobowiązania wynikające z przynależności Polski do Unii Europejskiej, w tym również w zakresie wdrażania europejskiej strategii bezpieczeństwa i ochrony pracy na lata 2007-2012 przy uwzględnieniu „Wspólnych zasad dla inspekcji pracy w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy”, sformułowanych przez Komitet Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC) oraz tzw. Strategii lizbońskiej tj. dokumentu, który wyznacza priorytety działania i określa wkład urzędów inspekcji państw członkowskich w realizację strategii.

Ponadto, w związku z faktem, iż od 1 lipca 2011 roku Polska ma objąć Prezydencję w Radzie UE, Państwowa Inspekcja Pracy podejmie szereg inicjatyw w ramach swoich kompetencji.

Członkostwo w **Komitecie Wyższych Inspektorów Pracy** wiąże się w 2011 roku z udziałem przedstawicieli Państwowej Inspekcji Pracy w Dniu Tematycznym i Posiedzeniu Plenarnym Komitetu na Węgrzech w pierwszej połowie roku, ale przede wszystkim z organizacją **61. posiedzenia SLIC w Polsce**, w okresie Prezydencji.

Ponadto członkostwo PIP w SLIC zobowiązuje przedstawicieli inspekcji pracy, wybranych przez kierownictwo urzędu, do udziału w spotkaniach **Grup Roboczych SLIC**.

W roku 2011, wzorem lat poprzednich, przedstawiciele PIP wezmą udział w spotkaniach następujących grup: *Strategii w dziedzinie BHP*, *Egzekwowania prawa wspólnotowego*, a także będą przewodniczyć spotkaniom grupy roboczej SLIC mającej na celu przygotowanie Dnia Tematycznego 61. posiedzenia SLIC w Polsce.

Dodatkowo, prawdopodobnie pod koniec roku 2011, w Luksemburgu odbędzie się doroczne spotkanie stałych koordynatorów krajowych **Europejskiej sieci wymiany informacji CIRCA**. Baza CIRCA jest narzędziem internetowym służącym do wymiany informacji pomiędzy europejskimi inspekcjami, ułatwiającym rozwiązywanie problemów i dzielenie się *dobrymi praktykami*.

Przedstawiciele PIP wezmą też udział w spotkaniu podsumowującym **kampanię SLIC** dot. oceny ryzyka zawodowego w odniesieniu do zagrożeń chemicznych w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Spotkanie to odbędzie się w Portugalii.

Wzorem poprzednich lat, Państwowa Inspekcja Pracy zamierza również przystąpić do **Programu wymiany inspektorów pracy** w ramach Komitetu SLIC. Program finansowany jest ze środków Komisji Europejskiej.

Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Pracy uczestniczą, na wniosek instytucji krajowych (tzw. instytucji wiodących), w pracach grup roboczych **Rady Unii Europejskiej** w zakresie dyrektywy o środkach ochrony indywidualnej i dyrektywy maszynowej. Dodatkowo uczestniczymy w działaniach Grup Współpracy Administracyjnej (ADCO) ds. dyrektywy maszynowej, dźwigowej, środków ochrony indywidualnej i prostych zbiorników ciśnieniowych, a także w grupie ds. bezpiecznego dostępu do turbin wiatrowych.

W 2011 roku kontynuowana będzie współpraca z **Europejską Agencją Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w Bilbao**. W porozumieniu z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym (Krajowym Punktem Centralnym Agencji) kontynuowana będzie współpraca dotycząca ogólnoeuropejskiej Kampanii nt. bezpiecznej konserwacji i napraw w miejscu pracy, realizowanej pod egidą Agencji.

Eksperci z Głównego Inspektoratu Pracy wezmą również udział w XIX Światowym Kongresie Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, organizowanym we wrześniu 2011 roku w Stambule przez **Międzynarodową Organizację Pracy i Międzynarodowe Stowarzyszenie Bezpieczeństwa Socjalnego (ISSA)**. Kongres umożliwi wymianę informacji dot. bezpieczeństwa i zdrowia zawodowego oraz poznanie kultur prewencyjnych charakterystycznych dla poszczególnych krajów.

W 2011 roku Państwowa Inspekcja Pracy, wraz z Ośrodkiem Szkolenia PIP we Wrocławiu, kontynuować będzie trwającą od 2002 roku współpracę z Międzynarodową Siecią Instytutów Szkoleniowych w Dziedzinie Pracy (**RIIFT**), liczącą obecnie dwanaście instytucji członkowskich.

Podobnie jak w latach poprzednich, Państwowa Inspekcja Pracy będzie rozwijać kontakty z instytucjami partnerskimi z zagranicy, w ramach **współpracy bilateralnej**.

W celu efektywnej realizacji zadań w zakresie **kontroli legalności zatrudnienia** kontynuowana będzie wymiana doświadczeń z inspekcjami pracy następujących państw: Belgii, Francji, Holandii, Hiszpanii, Norwegii i Włoch. Ponadto, planuje się nawiązanie w powyższym zakresie bliższej współpracy z organami kontroli i nadzoru w Luksemburgu, a także na Ukrainie, odpowiedzialnymi za kwestie walki z nielegalnym zatrudnieniem.

Z myślą o poznawaniu doświadczeń i *dobrych praktyk* służb inspekcyjnych i instytucji innych państw dot. kontroli legalności zatrudnienia, a także w celu usprawnienia współpracy administracyjnej pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie stosowania Dyrektywy 96/71/WE, przedstawiciel naszego Urzędu kontynuować będzie pracę w **Komitecie ekspertów krajowych ds. delegowania pracowników**.

W dążeniu do stworzenia skutecznego systemu wymiany informacji o **pracownikach delegowanych** w celu świadczenia usług (zgodnie z dyrektywą 96/71/WE) w roku 2011 realizowane będą, zawarte w tym zakresie, porozumienia dwustronne z **Holandią, Belgią, Norwegią, Portugalią, Luksemburgiem i Bułgarią**, jak również z **Hiszpanią**, z którą PIP podpisze porozumienie w listopadzie 2010 r.

Na rok 2011 planowane jest negocjowanie i podpisanie porozumień, obejmujących wymianę informacji z **Francją i Włochami**. Państwowa Inspekcja Pracy realizować będzie również porozumienia w zakresie współpracy i wymiany doświadczeń z **Litwą i Słowacją**.

Na szczeblu okręgowych inspektoratów pracy prowadzona będzie **współpraca przygraniczna** z Czechami, Litwą, Łotwą, Niemcami, Norwegią, Słowacją i Ukrainą. W szczególności popularyzowane będą najlepsze praktyki wypracowane we współdziałaniu z inspekcją litewską, takie jak: wymiana wykładowców, spotkania na szczeblu zespołów merytorycznych oraz wykorzystywanie wypróbowanych przez partnera narzędzi prewencyjnych.

W 2011 roku kontynuowana będzie współpraca z inspekcjami europejskimi w zakresie wymiany doświadczeń i prowadzenia wspólnych **działań prewencyjnych**. Z myślą o doskonaleniu prewencji wypadkowej w sektorze budowlanym planuje się zorganizowanie wizyt studyjnych w Wielkiej Brytanii i Irlandii, natomiast w zakresie działalności informacyjnej skierowanej do rolników indywidualnych przewidziane jest

zorganizowanie wzajemnych wizyt roboczych przedstawicieli polskiej inspekcji pracy i służb inspekcyjnych Irlandii, Hiszpanii oraz Portugalii.

W związku z **planowanym otwarciem dla obywateli RP rynków pracy Niemiec i Austrii**, PIP nawiąże w tym zakresie współpracę z urzędami inspekcji pracy wymienionych państw. W czasie Międzynarodowych Targów Bezpieczeństwa i Higieny Pracy A+A, które odbywają się co dwa lata w Düsseldorfie, planowane jest zorganizowanie przez PIP specjalnego stoiska informacyjnego dot. powyższej problematyki.

Ponadto, w ramach sprawowania w roku 2011 przez Polskę Prezydencji w Radzie UE, przewidywane jest zorganizowanie **Międzynarodowego Seminarium Ergonomicznego**.

W związku z **przygotowaniami Polski do organizacji Mistrzostw EURO 2012** (intensywne prace budowlane) kontynuowane będą spotkania robocze służące poznaniu doświadczeń prewencyjno – kontrolnych uzyskanych przez inspekcje europejskie w trakcie nadzoru nad bezpieczeństwem pracy przy realizacji dużych inwestycji budowlanych. Planuje się też zorganizowanie wzajemnych wizyt studyjnych z **Ukrainą**.